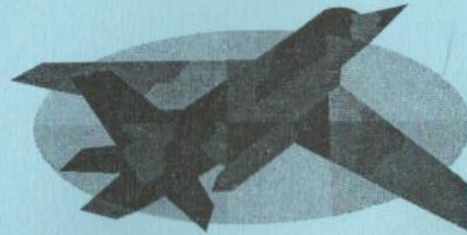

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

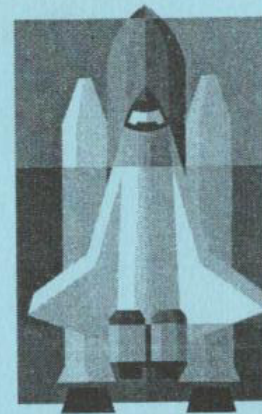

МАТЕРІАЛИ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ**

19-20 лютого 2008 р.

Київ 2008

УДК: 009 (082)

Актуальні проблеми психології діяльності в особливих умовах: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 19-20 лютого 2008 р. / за заг. ред. О.В.Петренка, О.М.Ічанської. – К.: НАУ, 2008. – 144 с.

Містить матеріали доповідей щорічної науково-практичної конференції з проблем психології діяльності в особливих умовах.

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

В.П. Харченко, д-р тех.н., проф., проректор з наукової роботи
Національного авіаційного університету

Заступник голови оргкомітету:

О.В. Петренко, к.психол.н., доц., завідувач кафедри
авіаційної психології, заступник директора з наукової роботи
Гуманітарного інституту НАУ

Члени оргкомітету:

проф. Л.Ф. Бурлачук
доц. Т.В. Вашека
доц. О.М. Долгова
ст. викл. В.В.Злагодух
доц. О.М. Ічанська
проф. Г.В.Ложкін

проф. О.Р. Малхазов
доц. О.М. Назарук
доц. Л.В. Помиткіна
доц. О.В. Сечейко
проф. В.О. Татенко
доц. С.М. Хоружий

Секретаріат конференції

В.В.Злагодух (голова секретаріату)
Е.І.Кологривова
О.В.Івачевська

*Рекомендовано до друку вченою радою Гуманітарного
інституту НАУ (Протокол №4 від 14 лютого 2008 р.)*

© Національний авіаційний
університет, 2008

котрі в сукупності утворюють психологічну компетентність останніх.

Метою опитувань та анкетувань було визначення існуючого рівня психологічної компетентності офіцерів-прикордонників. Для цього використовувались тест-опитувальник для дослідження емоційної чуйності, тест на визначення оцінки самоконтролю в спілкуванні, тестова карта комунікативної діяльності, тест-опитувальник „Комунікативні й організаторські здібності”, анкета для визначення вихідного рівня психологічних знань та вмінь та ін. Результати проведених експериментальних досліджень свідчать про недостатній рівень розвитку емоційної, рефлексивної, комунікативної, організаторської та інших складових психологічної компетентності офіцерів, і, що найгірше, результати анкетування виявили дуже низький рівень знань та вмінь з психології, які необхідні прикордонникам для якісного виконання завдань охорони державного кордону, для організації професійно важливого спілкування з різними категоріями учасників цього процесу (80% опитаних).

Отже, питання формування психологічної компетентності офіцерів-прикордонників постає у всій своїй гостроті.

Олег Будников

г. Киев

Психологическая проблематика переориентации авиакомпаний постсоветского пространства на принятие в мировой практике подходы к летной подготовке и организации летной работы

Текущие социальные условия, в которых наши авиакомпании осуществляют свою деятельность, ставят проблему возможной адаптации принятых в мировой практике подходов к летной подготовке и организации летной работы к особенностям постсоветского пространства. Существует целый ряд актуальных аспектов взаимосвязи процесса адаптации учебно-тренировочных программ и производственно-нормативных документов,

регламентирующих летную деятельность, с уровнем безопасности и регулярности полетов. Специфика социальных условий, в которых разворачивается этот процесс, порождает целый спектр психологических явлений, требующих специального рассмотрения.

Имеет место реальное влияние неадаптированных к фактическим производственным и социальным условиям учебных, тренировочных программ летной подготовки, нормативных документов, созданных на базе иного менталитета, на процесс управления уровнем безопасности полетов. В частности, о данном явлении можно говорить применительно к:

- a) Flight Crew Training Manual;
- b) Flight Crew Operation Manual;
- c) Minimum Equipment List.

Приходится констатировать, что постсоветский синдром является специфическим фактором торможения процесса адаптации «нашего» пилота к «их» технике и технологии работы.

Современные изменения доминирующей в обществе парадигмы социальных отношений могут рассматриваться как реальный фактор разрушения существующих стереотипов формирования взаимоотношений авиационного персонала в формате:

- командир воздушного судна – второй пилот;
- пилот – бортпроводник (бортпроводница);
- пилот – авиационный техник.

Данная социально-психологическая проблематика требует специального анализа, что позволит при необходимости проводить эффективную коррекцию системы взаимоотношений в авиакомпаниях.

В современных условиях имеет место достаточно неоднородная ситуация в отношении опыта работы летчиков украинских авиакомпаний. В связи с этим при организации и обеспечении летной работы необходимы понимание и соответствующий учет отдельных обобщенных типичных психологических особенностей пилота современного двухпилотного дальнемагистрального воздушного судна. По различиям в этих особенностях, связанных с имеющимся

профессиональным опытом, в отдельные условные группы могут быть выделены пилоты:

- с предыдущим опытом работы в двухпилотном экипаже среднемагистрального самолета иностранного производства;
- с предыдущим опытом работы в многочленном экипаже тяжелого ВС советского производства;
- с предыдущим опытом работы в многочленном экипаже ближнемагистрального самолета советского производства.

*Сергій Василенко,
к. психол. н., м. Київ*

Психологічні особливості функціональної взаємодії військових спеціалістів операторського профілю у складі чергових змін (бойових розрахунків)

Суттєвий вплив на успішність професійної діяльності операторів здійснюють соціально-психологічні чинники. Це насамперед міжособистісні стосунки, що залежать від спільності інтересів особового складу чергових змін (бойових розрахунків) та індивідуально-психологічних особливостей. Важливе значення (з психологічної точки зору) мають проблеми, пов'язані з відривом від сім'ї, рідних, знайомих, відчуттям небезпеки, обмеженням можливостей для зняття емоційної напруги тощо.

У дослідженнях, проведених у галузі вивчення умов професійної діяльності військовослужбовців - операторів та їх впливу на працездатність та боєздатність, значне місце відводиться і соціально - психологічним факторам, що притаманні операторській діяльності у складі бойових розрахунків, чергових змін, екіпажів, відділень та ін., оскільки вони у поєднанні з природними технічними та психофізіологічними чинниками можуть створювати передумови для виникнення небезпечних ситуацій та ризику для життя і здоров'я особового складу частин (підрозділів).

Доведено, що ефективність професійної діяльності військових спеціалістів значною мірою залежить від згуртованості